

[NATURAL-MENT]

No diràs el nom de la biologia en va

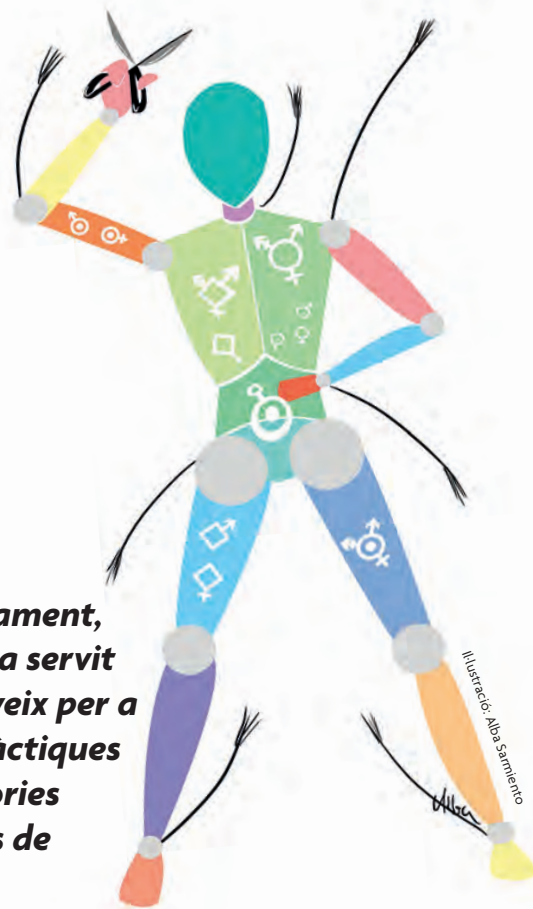
per ESTER DESFILIS

En 2017 hi va haver una campanya promoguda per una associació ultracatólica que va recórrer el país amb el lema «Els nens tenen penis, les nenes tenen vulva. Ho diu la biologia». Desgraciadament, la biologia ha servit i encara serveix per a justificar pràctiques discriminatòries, excloents, si no coercitives, contra grups de persones perquè no s'ajusten al que considerem l'estàndard de la nostra espècie (són més o menys altes o intel·ligents, o tenen preferències sexuals diferents). No obstant això, quan algú argumenta que la biologia ens ensenya que allò «natural» (i per tant allò «correcte») és la divisió dicotòmica en dos sexes, mascle i femella, amb comportaments masculins i femenins respectivament, que mantenen relacions heterosexuales l'objectiu de les quals és la reproducció, està demostrant que sap molt poc de biologia (a més de caure en la fal·làcia naturalista).

Encara que en espècies sexuals la fusió dels gàmetes femení i masculí sol ser imprescindible per a la reproducció, i el comportament sexual facilita que aquests es troben, això no implica que la procreació siga l'única funció de les relacions sexuals. Són moltes les espècies animals en què els individus tenen interaccions heterosexuales i homosexuals amb fins no reproductius. D'altra banda, les diferències entre sexes en pràcticament qualsevol característica són de grau. Mascles i femelles produeixen tant estrògens com andrògens, el que varia és la seua concentració relativa (que canvia durant l'ontogènia). Moltes diferències anatòmiques (des de la longitud de la cua a la grandària de les àrees cerebrals) són variacions estadístiques entre mitjanes de distribucions amb un grau d'encavalcament enorme. De la mateixa manera, les diferències conductuals solen ser quantitatives: els dos sexes varien en la freqüència amb què realitzen comportaments típicament masculins o femenins.

La complexitat de la sexualitat animal és impressionant i trobem molts exemples que desafien les dicotomies anteriorment exposades. Les femelles de les hienes tenen característiques anatòmiques i fisiològiques «masculinitzades» (tenen un clítoris molt gran semblant a un penis i nivells de testosterona alts, encara que inferiors als mascles) i exhibeixen comportaments «típicament» masculins (que en aquesta espècie són «típicament» femenins): mantenen un rang social en què les femelles dominen els

«Desgraciadament, la biologia ha servit i encara serveix per a justificar pràctiques discriminatòries contra grups de persones»

mascles, tenen ereccions i munten individus del grup. En el peix cara de cotorra (*Thalassoma bifasciatum*), hi ha dos tipus de mascles que difereixen en grandària i coloració. Els mascles grans i de colors més vistosos (fase terminal) posseeixen un harem format per unes quantes femelles que defensen d'altres mascles. Els mascles petits (fase inicial) són semblants a les femelles en grandària i coloració, i normalment no es reproduïxen, però poden transformar-se en mascle de fase terminal si desapareix el mascle d'un harem. L'existència de mascles amb fenotips diferents és freqüent en moltes espècies animals i sol implicar estratègies reproductives diferents (per exemple, mascles que semblen femelles, la qual cosa els permet acostar-se a aquestes i fecundar-les evitant l'agressió d'altres mascles). El fet més curiós d'aquesta espècie és que, en absència d'un mascle, la femella més gran de l'harem es transforma en mascle. Aquesta transformació és sorprenentment ràpida. En uns minuts adopten rols masculins, en un dia canvien de coloració i en una setmana els ovaris s'han transformat en testicles funcionals. El canvi en l'ambient social desencadena canvis en el comportament que precedeixen els canvis anatòmics: tenim un mascle en un cos de femella.

Només he citat dos exemples, però n'hi ha milers. Si una cosa ens ensenya la naturalesa és que la realitat sempre és més apassionantment complexa del que la lògica dualista humana està disposada a acceptar. ☺

Ester Desfilis. Professora Serra Húnter del Departament de Medicina Experimental. Universitat de Lleida.